

כרכז עקרונות: ודראה לי וכו'. פרט
נמנעה רוח ליוון פוליטי מושוו נלהקתו
ובוגר מוכן נל' סיטים מומלך רצוי
טכניולוג צדקה עליון צבאי פוליטי גאנס ודולף
גנוי לחיי: אפללו החגיגים צו
ההביבים וכו'. כנ"ל לאב לדיינו כל דבר
נמקומו פ"י פ"י ס"מ מתמשע פ"י ס"מ
נקן פ"י פ"י ס"מ (מ"ב):
פי"א הפליך המשיח והוא. כל זו
מנואר מן סמכותם צדרכי
רכותינו גן מדרכותם ו唠גדותם:
ב אל יולח פל דערען וכו', ונען
בן קווינן מין ספק כסא מונקאט
בן האכמים מונקאט נל' סטטוטו קהילתי
ממשים וקונסנס הבלתי ול' עקיינט
מכננים ואופלאו מהר בסבלנו מכמיס
ול' מולה יולאן מו' נו' נו' מול' ט' רבי
פוקיעין פעם נל' כל לפמי' דין טיקת

דיניכם. ואם יש זכות לישראל בדיןינו דין לו דין תורה ואומרם לו כד דיןינו. ויראה לי שאין עושין כן לגר תושב אלא לעולם דין לו בדיןיהם : וכן יראה לי שנחוגין עם גדי תושב בדרך ארץ גומילות חסדים כישראל, שהרי אנו מצוין להחיותו שני לגר אשר בשעריך חתנה ואכלה. זה שאמרו הרים אין כופין להן שלום בגיןם לא בגר תושב. איפלו הגאים צו הרים לבקר חוליהם, ולקבור מתיהם עם מהי ישראל, לפנים עניהם בכל עניין ישראל, מפני דרכו שלום. הרי נאמר טוב יי' לכל וرحמו על כל מעשין. ונאמר דרכיה דרך נועם וכל נתיבותה שלום :

פרק אחד עשר

א המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד לישנה הממשלה
הראשונה ובונה מקדש ומקדש נdry ישראלי. והחזרן כל
ההמשפטים ביוםיו כבשוי מקודם. מקריבין קרבנות ועוזין שטני ווובלות כל
מי שאינו מאשר בו או מי שאינו מחה לביתו לא בשאר נביאים בלבד
רבענו. שהרי תורה העידה עליו שני ושב יי' אלהיך את שבוטך ורחמנך
אם יהיה נדחק בקצת השמים ממש יקוץ יי' אלהיך ומשם יקחך והביאך
המפורושים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים:
נ בא בשני המשיחים במשיח הראשון שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד
דוד מבני שמשיע את ישראל מיד בני עשו: ושם הוא אומר ארanno ולא
דוד וזה המלך המשיח, דוד כוכב מיעקב זה דוד, וכם שבט ישראל זה
אב זה דוד ובן הוא אומר ייך את מואב ימדדם בחבל, וקרקר כל בני שת
מייס עד ים, והיה אדורם ירש להוד שני ותהי אדורם לדוד לעבדים, והיה ירושה
שני וועל מושיעים בהר ציון לשפט את הארץ: ב אף בערך מקלט הווא
גבולך ובנו וסתת לך עד שלוש ערים על השלש האלה, ומועלם לא היה דבר
בדברי הנביאים אין הדבר צירך ראייה שככל הספרים מלאים בדבר זה:

בגדי צוות

ויש לנו מילוט נגידות (דקדן). שער ודרן מושגים (שודדים) (ה) :

לט' י. פ. ג. או מהיה מתחם ויל' רשות ממלכתי מחייב מחייב מחייב פ. ג. [פמ' פ. ג.]

דעתיכם. ואם יש זכות
דין תורה ואומרים ל-
שאין עושין כן לגדת הונע
בריניהם : וכן ירא
חובב ברוך ארץ וג-
שרה אנו מצורין ל-
בשעריך חתונה ואכללה
כופlein להן שלום בגור
הగרים צו חכמים
מתיהם עם מה ישרא-
ענוי ישראל, מפני דרכ-
י' לככל ורhamיו על כ-
דרכי נועם וכל
המשפטים ביוםיו כשביה
א המלך המשיח ע-
תריאונה
מצוחן האמורה בתורה : וכל מי שאינו מאמין בו
הוא כופר אלא בתורה ובמשה ربינו. שהרי תורה
ושב וקצת מכל העמים וכיו' אם היה נחרך בקצת
י' אלהיך וכו'. ואלו הדברים המפורשים בתורה הה-
אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא בשני המשיחים
צריהם ובמשיח האחרון שיעמוד מבני שמושיע את
עתה זה דוד, אשורנו ולא קרוב זה המלך המשיח
מלך המשיח, ומהן פאתי מואב זה דוד וכן הוא א-
זה המלך המשיח שני בו ומשלו מים עד ים, והיה אדורו
שער אויביו זה המלך המשיח שני ועלו מושיעים בה-
אומר כי יודיב י' אלהיך את גבלך וכי יסתה לך ע-
זה ולא צוה הקב"ה לתחו. אבל בדברי הנביאים אי
ג אל יעללה על דעתך שהמלך המשיח ציר לעשות
אותות ומופתים, ומחדרם דבריהם בעולם או מיתה
מתחים וכיוצא בדבריהם אלו שהטפסים אומרים. אין

ט' ב' ט' ט' ט'

ב' א נסרכות נעלם פיליט סטוקן דורך כוכב מיענקן וכוכב פסקון וויה להזוש ליטש מנדער גלן זוז וטוקון וייד מישנקן ובוי' פליינר מגן מלענגן. ודרוניז גלן מאכן כה, ומולו אס מדאנזטס מונז'יס : ג ואיל יעלאט פל דערקן וויא. נאטגמ האַרְתָּה ויל מינץ האַרְתָּה כפֿרְמִינָה זמְדָלְטִין נְהַלְכָה רְבָנִי נְכַפֵּקְן בְּגָגְן ד' וְוָגָן קְמָנֶן דְּלָמְדִין הַקְּסָם יְנִיגָּרְן קְנִיחָנְגָל עַל יְדֵי מְחוֹתָה שְׁעוֹרָת מְמָמָן דְּלָהָט נְנִימָר דְּבָה

מקורה ואצורה

סימן יט

בנין ביהמ"ק דלעתיד

“כתיב¹³ וארו עם עוני שמיा כבר אין אתה וכתיב¹⁴ עוני ורוכב על חמור, זכו עם עוני שמיא לא זכו עוני ורוכב על חמור.”

ויל' שבנון ביהמ"ק דלעתיד תלוי בשני האופנים הנל' שבגאולה: זכו — גלה ויבוא משימים, לא זכו — יהי הבןין בידי אדם¹⁵ (עי' משיח¹⁶).

[בעומק יותר]: הפירוש בזה (אינו שוה ש”גלה ויבוא משימים) הוא בסתרה לזה ש”משיח בונה מקדש”, אלא) הוא — שמצד גדר ההלכה, העניין דבנין ביהמ"ק הוא חיוב מצוה המוטל על ישראל, וכמשמעותו לעשו לי מקדש, וכן פוסק הרמב"ם שימוש — של ידו “חוורין¹⁷ כל המשפטים בהםו כשהו מקודם”, ומונינו מלך (ואהיכ) בונה ביהמ"ק¹⁸ — שלמלך המשיח קיים את המצווה של בנין ביהמ"ק;

והמצב של זכו פועל שתה' הוספה, שבתו ר' המקדש שלמה יבאו ויתלבש המקדש דלמעלה, יבוא ריגלה משימים²⁰.

(13) דניאל ז, יג.

(14) זכריה ט, ט.

(15) עפ"ז מתרצת ג"כ הדעה הנל' שהמקדש גלה ויבוא משימים, ולכארה: הרי מסופר במדרש (ב"ר ספס"ד) ש”בימי ריב"ח גורה מלכות הרשעה שבונה ביהמ"ק הושיבו בו' והוא מספקין לעולי גולה כסף זהב וכל צרכם בו' כדי לבנות ביהמ"ק (ולא ציפר שיגלה ויבוא משימים) — ותמונה דעה ג"ל, שהז' מעשה רב שבנה ביהי אדם (וראה גם מנ"ח מצוח צה) — אלא דברי ריב"ח ה' מצב דלא זכו (וכדמוכת מזה גופא שהוא ז��וקים להו שחזור מלכות הרשעה), וכן ה' ביהמ"ק בננה עיי' ביאא דוקא.

(16) קלשון הרמב"ם שם. והוא דעת ר' אליעזר בוקץ ובמדבר' שם — מא"כ בשאר מקומות הנל' (עזרה) לא נאמר שיבוי ע"י משיח דוקא. ובזה מטורך זה שבימי ריב"ח רצוי לבנות ביהמ"ק בלא משיח — כי זה משיח (דוקא) בונה ביהמ"ק הווא חידוש התלמיד ותיק — ר' שאה' באחר ומן ריב"ח.

(17) ראה רמב"ם הל' ביהכ"ח בתחלתו: ועשו לי מקדש בו' בניין העתיד להבנות בו'.

(18) רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

(19) רמב"ם הל' מלכים בתחלתו. וראה לעיל סימנו ב' ובהנסמן שם.

(20) ראה גם לעיל בהפתיחה סעיף ו' ובהנסמן שם.

(21) ראה לקיש' בחוקותי תשמ"ה סעיף ז' ואילך. ע"ש.

א. בעניין ביהמ"ק דלעתיד יש מחלוקת מי יבנהו, דעה אחת אשר בניו ומשככלו הוא “יגלה ויבוא משמים שנאמר מקדש אדני” כוננו ידר’, ודעה שני' שבנוינו יהיו בידי אדם, משיח יבנה את ביהמ"ק.

בדעה הא' — כ"כ רשי¹⁹ ותוס'²⁰, והוא עפ"י מהוזל במדרשים³ ובזהר⁴; וכדעה הב' — כן פסק הרמב"ם, והוא עפ"י מהוזל בירושלמי⁵ ובמדרשים⁶.

ויל' לתוך בין ב' מהוזל הנל' בכמה אופנים:

א) עה"פ⁸ “طبعו בארץ שעריה” אמרו חז"ל⁹: שעריה ביהמ"ק במקומו נגנו שנאמרطبعו בארץ ג'. ויל' שהביהמ"ק ירד מושם אבל הדלות

שעריה¹⁰ ש”طبعו בארץ” (שהן היו בידי אדם) ילו' יתגלו ויעמידם במקומם, והעמיד הדלות נחשב¹¹ כאלו ביאו כלוין.

ב) ידוע מ”ש בגמרא¹² בעניין סתירת הכתובים

1) בשלח טו, יז.

2) פרשי סוכה מא, סע"א. ר' ר' ל, סע"א.

3) Tos' סוכה שם. שבועות טו, ריש ע"ב ד"ה אין, ומיטים י' וכו' מפרש במדרש תנומה¹³ (ויל' שהכוונה לתנומה שננסן בהערה הבאה).

4) זהה ביהמ"ק פקודי יא. (ובתנומה נח יא (בסופו) ועוד — מדובר בירושלום). ליל' תחלים רמז תחתם בסופו. וראה תנומה באבער' בראשית זו (בסופו).

5) זהה מלכים רפ"א ובסופו. ובמובן גם ממש בתקימתו לפיהם בוגע להתועלת דמס' מדות — נתקל לעיל בפתחה ס'ה.

6) מגילה פ"א ה"א דהגליות יבאו יבנוהו. — ועפ"ז יובן הל' בירושלמי פסחים פ"ש ה"א — לג' ופס' המניה מצוח שפ' (וביה מתוסטה פסחים פ"ה, ב). “גינתו לישראל לבנות בית הבחירה בין פסח ראשון לפסח שני” ב' — דלא באהר ה' צ"ל “גנותו לישראלי לבנות בית הבחירה לשירות בית הבחירה” — אלא דהירושלמי לשיטתי, נל'.

(ומשכ' בירושלמי ברבות פ"ד ה"ג “ובאש אתה עתיד לבנותה” — מדובר בירושלמי). 7) וכייד' פ"ט, ג' במדבר' פ"ג, ב. ושם מפורש יותר — דמשיח יבנהו.

8) איכה ב, ט.

9) במדבר' פטז, יג. וכיה באכזר' פ"ב, יג (עה"פ). וכיה גם בזח"א ג, א. וראה תורת עה"ס אות לט.

10) ראה ביא נג, ב.

11) וראה שעריה זהה לסוכה שם.

12) סנהדרין צח, א.

פתיחה: לימוד תורת הבית

מדגיש את החלק של בניית בית המקדש שיבנה ע"י ישראל (ועיז' הם מקימים בשלימות את המצווה שעלהיהם).

אבל המדרש והזהר (פנימיות התורה) מדברים עד השלימות של ביהמ"ק דלעתיד ותכלית המכון שבו — שהוא יופעל ע"י השילוב שבביהמ"ק שייעשה מלמעלה "בנינה דקוב"ה"⁴⁵ לכן הם מדגישים את הענן שהיה בדמי שמי.

ועפ"ז מובן בהענו כמו שהוא לעתיל, שווה חלק מהמקדש יתגלה מן השמים, איז' מהמת חסרונו ח"ז בהבנין שע"י בנ"א, שע"י משיח צדקו.

שבמעשה הבניין הם מקימים את מצות בניין ביהמ"ק בשלימותה, ולאחר זה יתוסף מה שיגלה ויבוא ממשמים.

ז) עפ"ז יומתך זה שע"י החתנסות עתה בלימוד וקריות צורת הבית "אני מעלה עליהם כאלו הם עוסקים בבניין הבית", או כהלשות האחר "הואיל ואתם מתעסקין בו כאלו אתם בונים אותו" (ובשתי קצונות): מאחר שלכל הדיעות תה"י חבלת השלמות של הביהמ"ק ע"י מה ש"יגלה ויבוא ממשמים" — ודוקא חלק זה (שלא יבנה בפועל ע"י בנ"א) גורם את הנצחותו בהיהמ"ק, כמו"ש⁴⁶, אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו", אשר (הבית הראשון והשני הם "בניניא דבר נש דלית בי" קיומה כלל", אבל) הבית השלישי מאחר שהוא "בנינה דקוב"ה" יהי' קיים לעולם —

נמצא, שקיים מצות בניין ביהמ"ק בזה"ז ע"י העתק בתורת הבית וצורתו ציריך ג"כ להיות מעין ודוגמת הבניין בפועל ע"י בנ"י לעתיל — היוב ומוצאות הלימוד והעסק בחמדות והתבניות וכו' הידועים לבנ"א, שהוא חלק הבנין שהיה בידי אדם⁴⁷.

לאידך, כשם שללימות במקדש דלעתיל תיעשה דוקא ע"י מה שיגלה ויבוא מן השמים כנ"ל, עד"ז הוא במצוות הלימוד והעסק בכל פרט וחלק של מעשה

(45) זה"א וזה"ג שנסמננו בהערה 45.

(46) תהילים קכו, א.

(47) עפ"ז מובן הלשון דsharpאל במדרשים (פסיקתא וויק"ר) הניל "כאילו אתם בונים אותו", ולא כמו"ש בצורת הבית שם "ונראה לדקדק מלשונו (דsharpאל בפסיקתא) שאמר בונים בו ולא אמר בונים אותו כי, שמשמעו קצת מגנו, וזה מפני שעניין הבניין הזה סתוים בלתי מפורשים". וראה בהמשך דבריו שם.

(48) כ"ה בצורת הבית שם, ולפנינו בפסיקתא דרכ' ופס' ר' עירובין סג, א. יומא כא, ב. וראה ל��ית ר' פ' תא (לד, ג' ואל). יה"כ (סח, ג). סוכות (עה, ד). ברכה (צד, ב). וראה במדר

יגלו איך צריך לעשות — איך גሩון למצות העסק בלימוד שהוא בגדר בניית ביהמ"ק, אלא והוא עליוי שיתוסף לעתיל.

ו. ויל' שבס שוא בוגע להלימוד והעסק והדיעה לצורת הבית כו, כ"ה גם בוגע לבניין הבית כפשוטו.

ידוע שבאופן בניית ביהמ"ק דלעתיד ישנן שתי דעות א) "יגלה" ויבוא ממשמים⁴⁸ שנאמר מקדש אדני כוננו יידר; ב) הבניין יהי' בידי אדם, משיח יבנה ביהמ"ק⁴⁹.

אחד מהאופןם בהם אפשר לתרוך בין שתי הדעות⁵⁰ — יש לומר: החלק והסוג שהבנייה המבוואר ומובן מה"סיפור" שבמס' מדות (ובលשון הרמב"ם: "מעין דברים המפורשים ביחסקלל") יבנה בידי אדם; והפרטים שהם בסוג של "אינו מפורש ומבוואר", יתגלו ממשמים ע"י הקב"ה.

[או באופן אחר: בניית הבית למטה יהי' בידי אדם ע"י משיח (שאולי יתגלה מה ש, אינו מפורש ומבוואר), ובמקדש זה שלמטה "תלבש" המקדש שלמעלה⁵¹,

ובדוגמה עד' האש שלמעלה שנתלבשה באש שלמטה — שמצוה להביא מן ההדיוט⁵² שזה יביא את הנצחותו בהבנין דלעתיל].

ובזה מוסבר טעם השינוי והחילוק שבין ב' דעת הניל — דעת הרמב"ם שמשיח יבנה את המקדש, ומ"ש בזהר ומדרשים כו' שיבנה בידי שמים: הרמב"ם הוא ספר הלכות, שעמ' הלהבה בניין המקדש הוא מצוה המוטלת על ישראל, לכן הוא

(45) פרשי סוכה מא, סע"א. ר'ה ל, סע"א. וכי' בתוס' סוכה שם. שבאות טו, ריש ע"ב ד"ה איז, ומסים "וכו מפרש במדרשי תנומא" (ויל' שהכוונה לתנומא פקדוי יא). זה"א כת, א. ח' בט, סע"א. קה, סע"א. ח'ג ר'בא, א. ילוקט תחלים רמו תמה בסופו. וראה תנומא (באבער) בראשית ז' (בסופו).

(46) בשלח טו, יז.

(47) רמב"ם הל' מלכים ר' פ'יא ובסופו. וכמוון גם ממ"ש בוגע התועלת במס' מדות (נעתק לעיל בפניהם). והוא ע"פ ירושלמי מגילה פ"א הו"א. ויק"ר פ"ט, ג. וראה גם ירושלמי פסחים פ' הש"א תוספთא פסחים פ"ח, ב).

(48) ראה עוד אופנים למלך ס"ט.

(49) ראה עד' עירובין סג.

(50) עירובין סג, א. יומא כא, ב. וראה ל��ית ר' פ' תא (לד, ג' ואל). יה"כ (סח, ג). סוכות (עה, ד). ברכה (צד, ב). וראה במדר

.א). א).

חידושים וביאורים בהל' ביהב"ח

ולבן סיל שהמקדש דלעתיד לא יהיה בנינו ע"י ידי אדם, אלא יתגלה ממשמים ויבוא ממשמים²⁵.

ועפ"ז ייל שהרמב"ם דס"ל דמשיח יבנה ביהם²⁶, אויל לשיטתי במלחת עבדת המטה על הגilio מלמעלה — בשיקות להמשכן ומקדש.

והוא ע"פ משנ"ח²⁷ שאף שבמ舍כו ומקדש היו שני דברים כללים: א) מנוחת והשראת השכינה שהיתה בהם וכmeshen²⁸ ועשו לי מקדש (בכבד שיחי) ושכנתם בחותם. ב) העבודה הנעשית בהם, שבעיקרה היא עבדות הקרבנות והעלוי לרגל בשלוש רגלים, הנה לדעת הרמב"ם²⁹ העיקר במצוות הקב"ה לבנות ביתם³⁰ הוא עניין הב' — עבדות המטה, שיחי לנו "בית מוכן להחריב בו קרבנות וחוגגין אליו ג' פעמים בשנה".

וחטם בזה (לදעת הרמב"ם): אף שהתרו בהשראת השכינה הבהה מלמע' איינו בערך להעבודה שנעשה ע"י הנבראים, מ"מ יש בזה המעלת שאף שזה רק "קב"א אבל זהו "קב שלו" — עבדות הנבראים, וכאשר ציווה הקב"ה לישראל לעשות משלכו ומקדש, הייתה הכוונה בשבייל עבדות האדם הנעשית בו (משא"כ להשראת השכינה שהו"ע הבא מלמעלה), ולבן גם לעתל' משיח יבנה המקדש.

ג"ד) עוד שני תיווכים — ראה לעיל בהפתיחה סעיף ו.

ב. ובפנימיות העניינים:

ידעו בעניין אתערותא דלתחא ואתערותא דלעילא,

(ובאתעדל"ע — ב') דרגות: הבהה ע"י אתעדל"ת ושלמעלה Mataתעדל"ת — שאף שהן באין ערוך ולז' יש צד השווה ביןהן³¹, ואכ"מ),

שיש יתרון מעלה בכ"א מהם, הותרון אתעדל"ע הוא שהאור הנמשך הוא נעללה יותר; והותרון אתעדל"ת הוא שיש בה זיכון המטה, ואף שהאור הנמשך ע"י אינו בערך להאור הנמשך מלמעלה מצ"ע, הנה מ"מ, מצד החידוש שבעבדות המטה, יש בזה "חביבות"³² מיווחדת (עוד אשר "אדם רוצה בקב' שלו מתחשעה קבין של חבירו"³³).

ויל' בדעת המדרש ודעת רשי דס"ל "Ճמקדש דלעתיד שאנו מצפין בניינו ומשוככל הוא, יגלה ויבא ממשמים שנא' מקדש ה' כוננו ידיך". לשיטה זו, על אף העילי והחידוש בעבודת המטה, מ"מ א"א שהשראת השכינה ניתשה ע"י המטה, אלא דוקא ע"י אתעדל"ע שלמעלה באין ערוך מזה שנמשך ע"י עבדות המטה

(22) ראה לקוית שה"ש ד"ה להבין עניין שאתעדל"ע (כב, ב' ואילך. ושם). דריש שמעץ פג, ב. שה"ש יב, א. נtabאר בארוכה בד"ה אדון עולם תשאי פג.

(23) להעיר מלוקית ס"פ במדבר. וככ"מ.

(24) ב"מ לח, א. וברש"ש שם: "חביבה עליו ע"י שעמל בהו".

